

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

**Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки
та інформаційних систем**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ М.Є.Рогоза
(підпис)

30 грудня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад»

освітня програма «Економіка підприємства»

спеціальність 051 Економіка

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ступінь вищої освіти «Бакалавр»

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

Протокол від 30 грудня 2020 року № 7

Полтава 2020

Укладач: Перебийніс В. І., професор кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, доктор економічних наук, професор

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Економіка підприємства» спеціальності 051 Економіка ступеня «Бакалавр»

_____ В.І.Перебийніс

30 грудня 2020 року

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Економіка територій територіальних громад»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	Пререквізити: «Економічна теорія», «Економіка підприємства» Постреквізити: «Економіка територій і територіальних громад (поглиблений рівень)», «Стратегічне планування розвитку територій і громад»	
Мова викладання	Українська	
Статус дисципліни - обов'язкова		
Курс/семестр вивчення	3 курс, 6 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	5 кредитів, 2 модулі	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: 150 год/ - загальна кількість: 1 семестр - 150.		
- лекції: 20 год.		
- практичні заняття: 40 год.		
- самостійна робота: 90 год.		
- вид підсумкового контролю: екзамен		
Заочна форма навчання		
Кількість годин: 150 год. – загальна кількість: 1 семестр – 150.		
- лекції: 4 год.		
- практичні заняття: 2 год.		
- самостійна робота: 144 год.		
- вид підсумкового контролю: екзамен		

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни - формування у студентів системних знань та розуміння концептуальних основ навчальної дисципліни, набуття майбутніми фахівцями-економістами практичних навичок з обґрунтування розвитку територій і територіальних громад.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях - ЗК 4. 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення - ЗК 11. 3. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами - СК 2. 4. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію - СК 11. 5. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення - СК 12. 6. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків - СК 14. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) - ПР 5. 2. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки - ПР 16. 3. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків - ПР 17.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Економічна територія (тлумачення поняття «територія»; територія держави; територія України).

Тема 2. Територіальні громади (громади та їх види; територіальні громади України, сільські території).

Тема 3. Генеральна схема планування території України (території у містобудуванні; Закон України «Про Генеральну схему планування території України»; напрями вдосконалення систем розселення та створення умов сталого розвитку населених пунктів).

Тема 4. Теорії розміщення економіки (теорія «концентричних кілець» Тюнена; модель розміщення промислових підприємств / теорія «штандортів» Вебера; система шестикутників Кристалера – Леша).

Тема 5. Економічний простір (сутність поняття „економічний простір”; види економічного простору; єдиний економічний простір та його різновиди).

Тема 6. Регіони (сутність терміну «регіони», види регіонів, державна регіональна політика).

Тема 7. Форми розселення та просторової організації господарства (форми розселення; форми просторової організації господарства; агломерації).

Тема 8. Кластери (кластери як господарські об'єднання; класифікація кластерів; європейська кластерна політика).

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4 – Тематичний план навчальної дисципліни «Економіка територій територіальних громад» (денна форма навчання)

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи економіки територій і територіальних громад					
Тема 1. Економічна територія 1. Тлумачення поняття «територія». 2. Територія держави. 3. Територія України.	2	Тема 1. Економічна територія Кейс «Невизнана держава»	4	Тести до теми.	2
Тема 2. Територіальні громади 1. Громади та їх види. 2. Територіальні громади України. 3. Сільські території.	2	Тема 2. Територіальні громади. Навчальні завдання (Кейс «Розмежування повноважень між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування на різних рівнях адміністративно-територіального устрою»).	4	1. Громади та їх види. 2. Територіальні громади України. 3. Сільські території. 4. Навчальні завдання. 5. Тести до теми.	8
Тема 3. Генеральна схема планування території України 1. Території у містобудуванні. 2. Закон України «Про Генеральну схему планування	2	Тема 3. Генеральна схема планування території України Навчальні завдання (Кейс „Розвиток місцевих доріг”).	4	1. Території у містобудуванні. 2. Закон України «Про Генеральну схему планування території	10

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
території України». 3. Напрями вдосконалення систем розселення та створення умов сталого розвитку населених пунктів.				України». 3. Напрями вдосконалення систем розселення та створення умов сталого розвитку населених пунктів. 4. Навчальні завдання. 5. Тести до теми.	
Тема 4. Теорії розміщення економіки 1. Теорія «концентричних кілець» Тюнена. 2. Модель розміщення промислових підприємств (теорія «штандортів» Вебера). 3. Система шестикутників Кристалера – Леша).	2	Тема 4. Теорії розміщення економіки Навчальні завдання (задачі)	4	1. Теорія «концентричних кілець» Тюнена. 2. Модель розміщення промислових підприємств (теорія «штандортів» Вебера). 3. Система шестикутників Кристалера – Леша). 4. Навчальні завдання. 5. Тести до теми.	12
Модуль 2. Формування економічного простору					

<p>Тема 5. Економічний простір</p> <p>1. Сутність поняття „економічний простір”.</p> <p>2. Види економічного простору.</p> <p>3. Єдиний економічний простір та його різновиди.</p>	2	<p>Тема 5. Економічний простір</p> <p>Навчальні завдання (Кейс «Економіко-політичні проблеми Європейського Союзу»).</p>	6	<p>1. Сутність поняття „економічний простір”.</p> <p>2. Види економічного простору.</p> <p>3. Єдиний економічний простір та його різновиди.</p> <p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	12
<p>Тема 6. Регіони</p> <p>1. Сутність терміну «регіони».</p> <p>2. Види регіонів.</p> <p>3. Державна регіональна політика.</p>	2	<p>Тема 6. Регіони</p> <p>Навчальні завдання (Кейс «Стратегія сталого розвитку Миргородського субрегіону»).</p>	6	<p>1. Сутність терміну «регіони».</p> <p>2. Види регіонів.</p> <p>3. Державна регіональна політика.</p> <p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	12

<p>Тема 7. Форми розселення просторової організації господарства</p> <p>1. Форми розселення.</p> <p>2. Форми просторової організації господарства.</p> <p>3. Агломерації.</p>	4	<p>Тема 7. Форми розселення просторової організації господарства</p> <p>Навчальні завдання:</p> <p>1. Обґрунтування основних напрямів розвитку Полтавської міської агломерації на перспективу.</p> <p>2. Обґрунтування основних напрямів розвитку Кременчуцької промислової агломерації на перспективу.</p>	6	<p>1. Форми розселення.</p> <p>2. Форми просторової організації господарства.</p> <p>3. Агломерації.</p> <p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	12
<p>Тема 8. Кластери</p> <p>1. Кластери як господарські об'єднання.</p> <p>2. Класифікація кластерів.</p> <p>3. Європейська кластерна політика.</p>	4	<p>Тема 8. Кластери</p> <p>Навчальні завдання:</p> <p>Формування транспортно-логістичного кластера в Полтавській області</p>	6	<p>1. Кластери як господарські об'єднання.</p> <p>2. Класифікація кластерів.</p> <p>3. Європейська кластерна політика.</p> <p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	12

Таблиця 5 – Тематичний план навчальної дисципліни «Економіка територій територіальних громад» (заочна форма навчання)

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи економіки територій і територіальних громад					
Тема 1. Економічна територія 1. Тлумачення поняття «територія». 2. Територія держави. 3. Територія України.	2	Тема 1. Економічна територія Кейс «Невизнана держава»	2	Тести до теми.	4
Тема 2. Територіальні громади 1. Громади та їх види. 2. Територіальні громади України. 3. Сільські території.	2			1. Громади та їх види. 2. Територіальні громади України. 3. Сільські території. 4. Навчальні завдання. 5. Тести до теми.	12
Тема 3. Генеральна схема планування території України 1. Території у містобудуванні. 2. Закон України «Про Генеральну схему планування території України». 3. Напрями вдосконалення систем розселення та створення умов сталого розвитку населених пунктів.				1. Території у містобудуванні. 2. Закон України «Про Генеральну схему планування території України». 3. Напрями вдосконалення систем розселення та створення умов сталого розвитку населених	16

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
				пунктів. 4. Навчальні завдання. 5. Тести до теми.	
<p>Тема 4. Теорії розміщення економіки</p> <p>1. Теорія «концентричних кілець» Тюнена.</p> <p>2. Модель розміщення промислових підприємств (теорія «штандортів» Вебера).</p> <p>3. Система шестикутників Кристалера – Леша).</p>				<p>1. Теорія «концентричних кілець» Тюнена.</p> <p>2. Модель розміщення промислових підприємств (теорія «штандортів» Вебера).</p> <p>3. Система шестикутників Кристалера – Леша).</p> <p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	16
Модуль 2. Формування економічного простору					
<p>Тема 5. Економічний простір</p> <p>1. Сутність поняття „економічний простір”.</p> <p>2. Види економічного простору.</p> <p>3. Єдиний економічний простір та його різновиди.</p>				<p>1. Сутність поняття „економічний простір”.</p> <p>2. Види економічного простору.</p> <p>3. Єдиний економічний простір та його різновиди.</p> <p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	18

<p>Тема 6. Регіони</p> <p>1. Сутність терміну «регіони».</p> <p>2. Види регіонів.</p> <p>3. Державна регіональна політика.</p>			<p>1. Сутність терміну «регіони».</p> <p>2. Види регіонів.</p> <p>3. Державна регіональна політика.</p> <p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	20
<p>Тема 7. Форми розселення та просторової організації господарства</p> <p>1. Форми розселення.</p> <p>2. Форми просторової організації господарства.</p> <p>3. Агломерації.</p>			<p>1. Форми розселення.</p> <p>2. Форми просторової організації господарства.</p> <p>3. Агломерації.</p> <p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	20
<p>Тема 8. Кластери</p> <p>1. Кластери як господарські об'єднання.</p> <p>2. Класифікація кластерів.</p> <p>3. Європейська кластерна політика.</p>			<p>1. Кластери як господарські об'єднання.</p> <p>2. Класифікація кластерів.</p> <p>3. Європейська кластерна політика.</p> <p>4. Навчальні завдання.</p> <p>5. Тести до теми.</p>	20

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 6 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-4). Виконання навчальних завдань - 14 балів; тестування - 6 балів; поточна модульна робота - 10 балів.	30
Модуль 2 (теми 4-8). Виконання навчальних завдань - 14 балів; тестування - 6 балів; поточна модульна робота - 10 балів.	30
Поточне оцінювання	60
Екзамен	40
Разом	100

Таблиця 7 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні

1. Дистанційний курс навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад». URL: <https://el.puet.edu.ua/> (дата звернення: 30.12.2020).

2. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 384 с.

3. Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади : за заг. ред. В.М.Олуйка. Київ : Ваіте, 2017. 432 с.
4. Місцевий економічний розвиток і місцева демократія: діалоги зі стейкхолдерами: Путівник для лідерів громад : Упорядник С. Панцир. Київ : Юстон, 2020. 128 с.
5. Співробітництво територіальних громад (міжмуніципальне співробітництво – ММС) : навч. посіб. : за заг. ред. В.В.Толкованова, Т.В.Журавля. Київ : Фенікс, 2016. 154 с.

Додаткові

1. Агломерації: міжнародний досвід, тенденції, висновки для України. Аналітична записка : А. Ткачук та ін.; за ред. Н. Наталенко. Київ : Інститут громадянського суспільства, 2017. 136 с.
2. Іванов С. В., Рогоза М.Є., Перебийніс В.І. Концепція соціальної держави як теоретична база розвитку сільських територій. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. №1 (43). С. 51-55.
3. Інтерактивна мапа адміністративно-територіальних одиниць України. URL: <https://atu.decentralization.gov.ua/> (дата звернення: 25.11.2020).
4. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 14.11.2020).
5. Перебийніс В. І., Гавриш В.І., Перебийніс Ю.В. Державне регулювання соціально-економічного розвитку сільських територій. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі: Серія «Економічні науки». 2014. №1. С. 79-84.
6. Перебийніс В.І., Джаман М.О., Перебийніс О.В., Гончаров Г.О. Транспортно-логістичні кластери: сутність, напрями розвитку. *Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції* : зб. наук. праць. Київ : СЕУ / Рівне : НУВГП, 2014. Вип. XX, № 4. Ч. 1. С. 28-35.
7. Перебийніс В.І., Рогоза М.Є. Сучасні проблеми розвитку територій і територіальних громад. Нова стратегія регіонального розвитку України: шлях до майбутнього: Матеріали XI Пленуму Правління Співки економістів України. Київ : СЕУ, 2019. С. 253 – 259.
8. Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 07.02.2002 № 3059-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14> (дата звернення: 25.11.2020).
9. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 №3613-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17> (дата звернення: 25.11.2020).

10. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII / Верховна Рада України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19> (дата звернення: 25.11.2020).

11. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (дата звернення: 25.11.2020).

12. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97> (дата звернення: 14.11.2020).

13. Про основи містобудування : Закон України від 16.11.1992 № 2780-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12> (дата звернення: 14.11.2020).

14. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> (дата звернення: 14.11.2020).

15. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18> (дата звернення: 14.11.2020).

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад» може використовуватися пакет програмних продуктів Microsoft Office, зокрема, Microsoft Office Word для підготовки відповідей на ситуаційні завдання та Microsoft Office PowerPoint для підготовки презентацій з питань для обговорення та тих, що виносяться на самостійне вивчення.